

LÄNSSTYRELSEN

Stockholms län
Planeringsavdelningen
Kulturmiljöenheten
Handläggare
1:e antikvarie
Gösta Magnussön
785 42 50

BESLUT

Datum	Beteckning
1988-10-17	11.392-38-87

Utökat skydd för byggnadsminne, Steninge slott, Steninge 1:1, m fl
Husby-Ärlinghundra socken, Sigtuna kommun

Steninge slott byggnadsminnesförklarades den 16 januari 1969 av riksantikvarieämbetet. Den 5 april 1979 väcktes fråga om byggnadsminnesförklaring av den intill slottet belägna stenladugården. Byggnadsnämnden har den 6 december 1979 tillstyrkt byggnadsminnesförklaring av stenladugården. Arrendatorn av stenladugården, har erbjudits tillfälle (12 mars 1986) att inkomma med synpunkter på en eventuell byggnadsminnesförklaring av stenladugården. har dock aldrig hört av sig.

I samband med avstyckning av det i byggnadsminnet ingående "Näset" gjorde länsstyrelsen ett tillägg till skydds föreskrifterna genom beslut den 13 december 1985.

Den 27 augusti 1987 väcktes genom fråga om utökning av skyddet att omfatta även trädgårdsmästarbostaden, rättarbostaden, "Gamla slottet", gårdshushållet, allén m m.

Berörda fastighetsägare samt byggnadsnämnden och kulturnämnden har erbjudits tillfälle att yttra sig över länsstyrelsens förslag till utökat skydd för Steninge.

Förslaget har godkänts av Sigtuna kommun, byggnadsnämnden och kulturnämnden. I efterhand har länsstyrelsen enligt överenskommelse med gjort ett tillägg avseende interiören i kavaljersflygeln (D).

ägare till Steninge 6:1 har anmärkt att skyddsområdet kring allén utlagts för långt in på denna fastighet. De förutsätter vidare att byggnadsminnesförklaringen inte innebär någon kostnad för dem för t ex skötsel och beskärning av de 3 à 4 alléträd, som berörs.

Skyddsområdet vid allén har jämkats enligt önskemål. Eventuella kostnader för skötsel/beskärning av alléträd bör enligt länsstyrelsens mening tälas av fastighetsägaren.

ägare till Steninge 1:14, har ej yttrat sig över förslaget.

För Å O Liljefors AB, ägare till Steninge 1:6, innebär förevarande beslut ingen ändring, varför denna ägare ej hörts.

1988-10 -17

11.392-38-87

Beskrivning av Steninge slott

"När man efter att ha beskådat slott och herresäten i Uppland - monumentala, storslagna, eleganta, trivsamma, graciösa - kommer till Steninge står man ändå förundrad och säger sig själv: detta är väl i alla fall det vackraste. Ståtligt men ändå måttfullt, seigneuralt men utan barockens stora åthävor, ett italienskt palazzetto insmält i Mälarnatur men dock ett karolinskt slott i sin prydno! Man undrar inte på att Nicodemus Tessin d y med Steninge ansåg sig ha skapat nästan ett ideal för ett mindre lantslott.

Som så många andra slott vänder det sin huvudfasad mot sjön. Två kvadratiske fria flyglar med säteritak och lanterniner ligger framskjutna i höjd med den balustradförsedda muren till den terrass som uppbär huvudbyggnaden; dess hörnpaviljonger - på andra 1600-talsslott framspringande som självständiga byggnader - här reducerade till pilastersmyckade risaliter, vilka ger en föraning om 1700-talets mjukare modellerade herrgårdar sådana de utformades av Hårleman och Rehn. Mittpartiet är ståtligt framhävt med en balkongbärande portal, flankerad av statynischer och krönt av en attika, medan runda nischer med byster är placerade över huvudvåningens fönster. De har sin motsvarighet på parkfasaden, vilken upprepar entréfasadens arkitektoniska schema med undantag av att portalrisaliten här motsvaras av ett tresidigt utsprång som innesluter de stora salarna.

Nedanförr terrassen mot sjösidan ligger symmetriskt två par flyglar av trä, av vilka åtminstone två är ursprungliga, de övriga återupbyggda på de äldre husens grund. På baksidan utbreder sig den under medverkan av Johan Hårleman anlagda parken med en bred parterr i mitten, nu täckta av gräsmattor och flankerad av tuktade alléer av väldiga lindar. Allt detta överensstämmer till punkt och pricka med Sueciasticketets bild av anläggningen, vilket inte är alltför vanligt; t o m de små flygelförsedda byggnaderna på sidorna i parken finns kvar och man ser liksom på sticket i fonden några av ekonomibyggnaderna, bl a den 1873 uppförda ståtliga ladugården av gråsten och tegel. Av de båda klockstaplarna på sticket är den ena bevarad i samma skick som på en teckning av Erik Dahlberg. En av de längre ned mot sjön belägna timrade flyglarna kallas "Gamla slottet". På Gripenhielms karta över Mälaren 1689 ser man Steninge bebyggt med rödmålade timmerhus, men det är svårt att avgöra om detta hus kan ha ingått i denna gamla anläggning". (Bengt G Söderberg, Slott och herresäten i Sverige).

"Slottet uppfördes efter Tessins ritningar på 1690-talet, det taktäcktes 1701 och fullfordrades sex år senare. Flyglarna stod färdiga redan 1685. Tessins ritningar är daterade 1694, resp 1696.

Suecians båda planscher, graverade av Swidde, har huvudsakligen konstruerats på basis av planer och byggnadsritningar och detta är ett av de ganska få fall, då verkligheten omsider visade sig i stort sett infria Dahlbergs förespeglningar, särskilt gäller detta själva slottet och byggnaderna mot sjön. Riktigt i den omfattning, som Dahlberg givit parterren mot sjön, utfördes aldrig projektet, vilket bl a framgår av en instruktiv karta från 1774" (Gunnar Berfeldt, Bilder från en mälarfärd år 1688).

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 2 § lagen om byggnadsminnen (SFS 1960:690; 1976:440) att skyddsföreskrifterna för Steninge slott skall ha följande lydelse:

1/ kartbilaga

1. Huvudbyggnaden (A), de båda stenflyglarna (B-C) får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras. I dessa byggnaders inre får inte göras ingrepp i stomme eller ändring av rumsindelning. Ingrepp i eller förändring av äldre fast inredning får inte göras.
2. Kaveljersflygeln (D), garageflygeln (E), gårdshushållet (F) och gamla slottet (G) får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras. I Kaveljersflygeln (D) får inte göras ingrepp i stomme eller ändring av ursprunglig rumsindelning. Ingrepp i eller ändring av ursprunglig fast inredning får inte göras.
3. Klockstapel (H) och Sfinxallén med murar och grottor jämte monumentet över Axel von Fersen (I) får inte rivas, byggas om eller på annat sätt förändras.
4. Trädgårdsmästarbostaden (K) får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras. Ingrepp får inte göras i byggnadens stomme.
5. Rättarbostaden (L) får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
6. Stenladugården (M) får inte rivas eller till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
7. De under punkt 1-6 nämnda byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.

3. Det område kring byggnaderna som angivits på kartbilaga får inte ytterligare bebyggas. Det skall hållas i sådant skick att slottsanläggningens och stenladugårdens utseende och karaktär inte förvanskas. Fastigheten Steninge 1:6 (Näset) öster om slottet får ej ytterligare avgränsas genom staket, plantering eller på annat sätt.

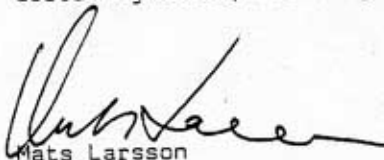
Enligt 14 § tredje stycket samma lag gäller detta beslut omedelbart även om det överklagas.

Om ändring av byggnadsminnet i strid mot meddelade skyddsföreskrifter finnes nödvändigt för att byggnaden skall vara till nytta eller om sådan ändring eljest kan anses påkallad av särskilda skäl, får länsstyrelsen enligt 3 § lagen om byggnadsminnen meddela tillstånd härtill.

Länsstyrelsen lämnar råd i fråga om underhållet av byggnaderna och värden av det kringliggande området.

Detta beslut kan överklagas till kammarrätten enligt anvisningar på bilaga.

I den slutliga handläggningen av detta ärende har deltagit byråchef Mats Larsson, beslutande, länsantikvarie Jan-Bertil Schnell, länsassessor Karl Henrik Ziefvert samt 1:e antikvarie Gösta Magnusson, föredragande.

Mats Larsson

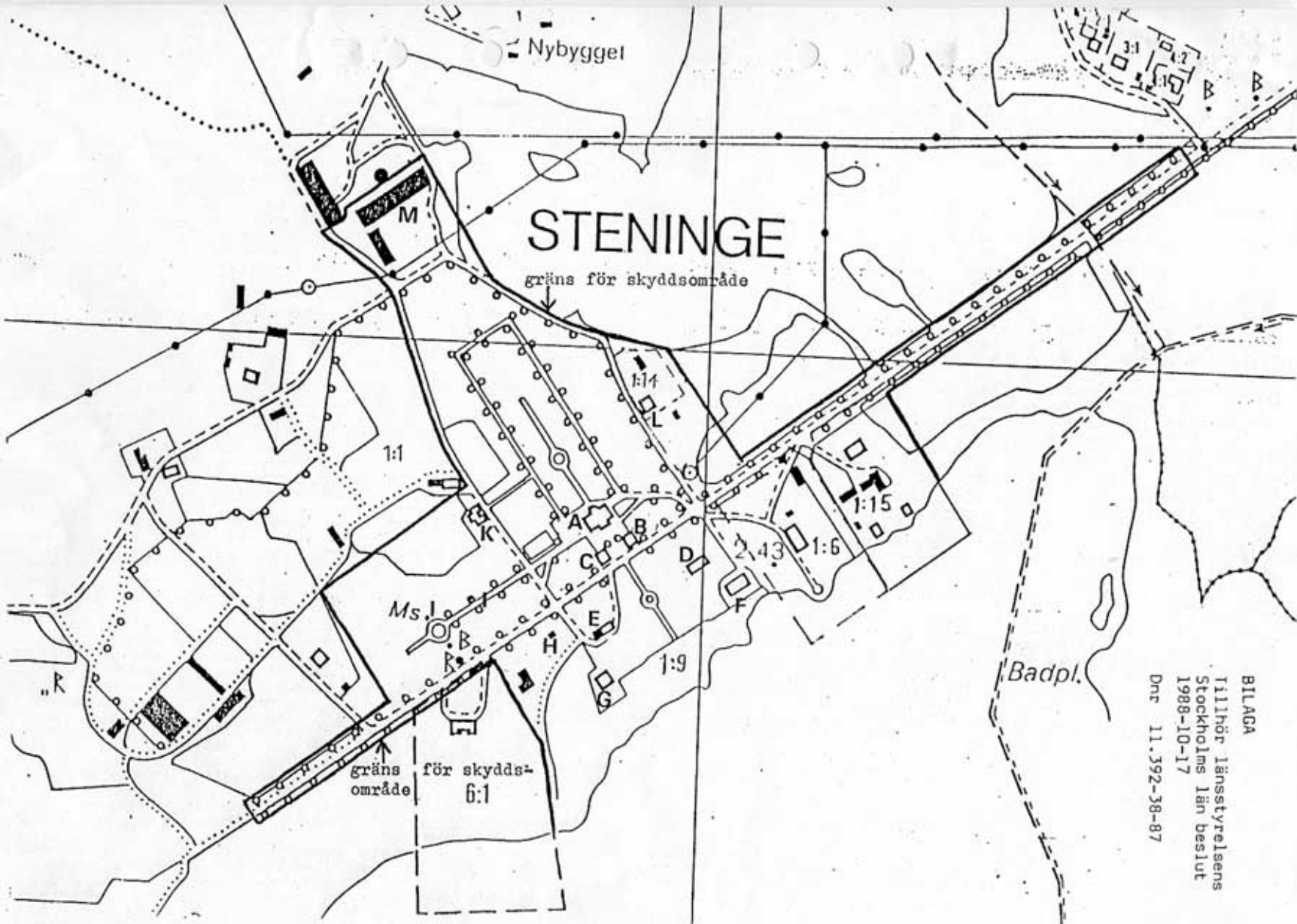

Gösta Magnusson

Sändlista:

Kommunstyrelsen, Sigtuna kommun, 195 85 MÄRSTA

BESTÄMME

STENINGE

gräns för skyddsområde

Badpl.

gräns för skyddsområde
6:1

BILAGA
Tillhör Länsstyrelsens
Stockholms län beslut
1988-10-17
Dnr 11.592-58-87